

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1837

Vragen van het lid **Van Dam** (PvdA) aan de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over *de berichtgeving naar aanleiding van het Zwitserse UMTS-onderzoek*. (Ingezonden 13 juni 2006)

1 Heeft u kennisgenomen van de berichtgeving^{1, 2} over de opvattingen van de 36 landelijke GGD's naar aanleiding van de presentatie van het Zwitsers onderzoek naar de korte termijneffecten bij blootstelling aan UMTS-straling?

2 Heeft u gelezen dat de onderzoekers die het onderzoek in Zwitserland hebben uitgevoerd zelf van mening zijn dat er op basis van dit onderzoek geen conclusies kunnen worden getrokken over gezondheidsrisico's bij blootstelling gedurende langere tijd?³ Zo ja, waarop baseerde u dan uw uitspraak⁴ «dat uit dit onderzoek blijkt dat de straling van basisstations voor UMTS-masten geen relatie heeft met de gezondheid van mensen»?

3 Deelt u de mening dat in een dergelijke kwestie de overheid zorgvuldig en eenduidig moet communiceren? Zo ja, vindt u terugkijkend op uw uitspraak dat deze zorgvuldig was?

4 Deelt u de mening dat het eveneens onzorgvuldig was om uit te spreken

dat «het Zwitserse onderzoek een einde maakt aan alle onduidelijkheid en dat er geen effect is, ook niet een beetje»⁵?

5 Begrijpt u de neiging van de landelijke GGD's om het door u opgeroepen beeld te corrigeren?

6 Hoe beoordeelt u het feit dat de overheid in deze zeer gevoelige materie blijkbaar niet met één mond spreekt en zodoende de onrust en onzekerheid van veel mensen versterkt?

7 Deelt u de mening dat een zorgvuldige, eenduidige communicatie over de resultaten van het Zwitsers onderzoek hadden geleid tot minder onrust en onzekerheid?

8 Bent u bereid het beeld dat u hebt opgeroepen te corrigeren, en bent u bereid met de GGD's in overleg te treden om te komen tot een gezamenlijke lijn waar burgers en gemeenten mee uit de voeten kunnen?

9 Op welke wijze denkt u om te gaan met de oproep van de GGD's dat nog steeds rekening moet worden gehouden met de bezorgdheid van mensen over de risico's?

10 Bent u bereid het initiatief te nemen tot verder onderzoek naar de lange

termijneffecten bij blootstelling aan UMTS-straling, zoals ook door de Gezondheidsraad is aanbevolen?

¹ De Stentor, donderdag 8 juni 2006, Alarm over UMTS van alle GGD's.

² RTL 4 Nieuws, dinsdag 6 juni 2006, 19:30 uur.

³ Samenvatting over het Zwitserse UMTS-onderzoek, afkomstig van de onderzoeksgroep o.l.v. de Universiteit van Zurich.

⁴ Zie noot 2.

⁵ De Volkskrant, woensdag 7 juni 2006, Gemeente moet verzet opgeven tegen UMTS-mast.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Van Geel** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer). (Ontvangen 14 juli 2006)

1 Ja.

2 Ja. Op 6 juni 2006 heb ik naar aanleiding van het beschikbaar komen van de resultaten van het Zwitserse UMTS-onderzoek een persconferentie gegeven waarbij ik ben ingegaan op de conclusies uit het onderzoek. Ik ben ook ingegaan op het gegeven dat onderzoek alleen kan leiden tot conclusies over hetgeen onderzocht is. Het onderzoek betrof de effecten op welbevinden en

cognitieve vermogens van een 45 minuten durende UMTS-blootstelling. Dit onderzoek en mijn uitspraken moeten echter wel beschouwd worden in de juiste context:

– De aanleiding van de maatschappelijke discussie rond UMTS-antennes wordt gevormd door de resultaten van het verkennende TNO-onderzoek (COFAM), waarbij een 20 minuten durende blootstelling aan UMTS-velden een eerste aanwijzing gaf over een mogelijk statistisch significante relatie tussen de aanwezigheid van radiofrequente velden die lijken op die van een UMTS-basisstation en het ervaren welzijn van proefpersonen. Het Zwitserse onderzoek dat gedetailleerder en uitgebreider is opgezet, heeft met meer zeggingskracht laten zien dat die effecten zich niet voordoen. Ik wijs u daartoe op de beoordeling die het RIVM op mijn verzoek heeft uitgevoerd (zie www.rivm.nl/digitaaldepot/blootstellingUMTS.pdf)

– Het Zwitserse onderzoek is één van de vele onderzoeken waarover is gepubliceerd. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) houdt een database met lopend onderzoek bij. De WHO heeft in mei 2006 een nieuwe factsheet uitgebracht (WHO nummer 304) waarin zij ingaat op de gezondheidsaspecten van antennes voor mobiele telefonie. In deze factsheet over basisstations en draadloze technologieën stelt de WHO: «Uit al het tot nu toe verzamelde bewijs volgt geen aanwijzing voor enig nadelig korte of lange termijn gezondheidseffect ten gevolge van RF-signalen voortkomend uit basisstations.»

3

Ja, ik heb zowel in mijn brief aan uw Kamer (vergaderjaar 2005–2006, 27 561, nr 28) als tijdens de persconferentie zorgvuldig opgetreden. Dat betekent echter niet dat in alle mediaberichten zowel de hoofdconclusie van het onderzoek als mijn beleidsconclusies gebalanceerd zijn weergegeven.

4

Nee, het Zwitserse onderzoek gaf daar helderheid waar onduidelijkheid was ontstaan naar aanleiding van de TNO-COFAM onderzoeksresultaten. Zoals is uiteengezet in het antwoord

vraag 2 bestaat die onduidelijkheid, blijkens de WHO factsheet, niet op andere punten.

5

De GGD heeft in haar persbericht voor de volgende onderwerpen aandacht gevraagd:

a. De gezondheidsaspecten waarbij zij in essentie niet afwijkt van hetgeen ik hierover heb bericht.

b. De noodzaak om zorgvuldig rekening te houden met de bezorgdheid van de burgers.

Ik zie hierin een ondersteuning van de door mij getrokken beleidsconclusies en initiatieven.

Zo zullen de GGDen bij twijfel over de veiligheid niet de stelling betrekken dat zorgvuldige procedures belangrijker zijn dan onderzoek naar de volksgezondheidsaspecten.

Daarnaast ben ik met de GGDen van mening dat het zorgvuldig rekening houden met de bezorgdheid van mensen een belangrijk element is.

Goede onafhankelijke informatievoorziening is daarbij van groot belang. Het eerder aangekondigde en dit najaar op te richten onafhankelijke Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid kan daarbij een belangrijke rol spelen.

6

Naar mijn mening is hier geen sprake van verschillende monden, maar verschillen in nadruk op delen van de boodschap. Deze verschillen zijn logisch in het licht van de verschillende doelgroepen en verantwoordelijkheden.

7

Naar mijn oordeel is de communicatie over de resultaten van het Zwitserse onderzoek zorgvuldig en eenduidig geweest.

8

Hieronder zal ik toelichten op welke wijze ik met ondermeer de GGDen in overleg ben in relatie tot zowel het kennisplatform als de initiatieven voortvloeiend uit de evaluatie van het Nationaal antennebeleid.

De resultaten van het Zwitserse onderzoek en de factsheet van de WHO zijn voor mij een gegeven. In de brief over de evaluatie van het Nationaal Antennebeleid van 29 mei aan uw Kamer (vergaderjaar 2005–2006, 27 561, nr. 27) is aangegeven dat er sprake is van een

verschil in beleving tussen de (internationale) wetenschappelijke wereld enerzijds en de delen van de maatschappij waar ongerustheid tot uiting komt anderzijds. De ongerustheid die leeft in de maatschappij neemt het Kabinet serieus. Dat de resultaten van het Zwitserse onderzoek en de bevindingen zoals neergelegd in de factsheet van de WHO niet samenvallen met de beleving van een ieder, onderstreept voor mij de noodzaak om de oprichting van het onafhankelijke kennisplatform met kracht te ondersteunen. In het platform zal voor de GGDen naar verwachting een belangrijke rol weggelegd zijn.

In de brief aan uw Kamer (vergaderjaar 2005–2006, 27 561, nr. 27) over de evaluatie van het Nationaal Antennebeleid heeft het Kabinet aangegeven dat haar inspanningen richting de gemeenten en provincies de komende tijd zich vooral richten op het in goed overleg met het lokaal bestuur komen tot de inzet van instrumenten die bijdragen aan het herstel dan wel vergroten van het draagvlak voor het, waar nodig aangepaste, Nationaal Antennebeleid.

Ik zal actief nastreven dat GGDen, die met name ook voor het lokaal bestuur een belangrijke functie vervullen, daarbij worden betrokken.

9

Zie het antwoord op vraag 8.

10

Zowel lange als korte termijn effecten van blootstelling aan elektromagnetische velden zullen nadrukkelijk aandacht krijgen in het brede onderzoeksprogramma rond elektromagnetische velden en gezondheid, dat door de Rijksoverheid onder mijn coördinatie momenteel wordt ingericht bij ZonMw. De Rijksoverheid bepaalt daarbij de doelstellingen en aandachtspunten voor het onderzoeksprogramma mede in het licht van de advisering door de Gezondheidsraad. Het onderzoeksprogramma heeft daarbij ook tot doel nadrukkelijk de vinger aan de pols te houden bij de ontwikkelingen in dit veld. Het «vinger aan de pols» karakter benadrukt dat het onderzoek gezien moet worden in de context van

ontwikkeling en toepassing van nieuwe en bestaande technieken. Immers, zolang een bepaalde techniek wordt toegepast is er onderzoek naar de effecten van die technieken nodig. Dergelijk onderzoek zal nooit afgerond zijn. Op deze manier is het mogelijk om effecten, waaronder lange termijn effecten zo snel mogelijk te signaleren.

In die signalering word ik bijgestaan door onder meer de Gezondheidsraad en het RIVM. Zij houden nauwlettend in de gaten of er nieuwe onderzoeksresultaten worden gepubliceerd die mogelijk van invloed zijn op de beoordeling van de veiligheid van burgers.